

Veilederutdanning til inspirasjon og nytte

– Å lede en veiledningsgruppe innebærer planlegging og omtanke for den enkelte gruppedeltaker. Da kreves det engasjerte leger, sier Bente Aschim.

VEILEDER KOLLEGER: Sverre Lundevall og Bente Aschim har i mer enn tjue år utdannet veiledere i allmenntid. Foto: Lise B. Johannessen

I over 30 år har Legeforeningen arrangert toårig gruppebasert veiledning for allmennleger. Gruppene ledes av spesialister i allmenntid som har gjennomgått Legeforeningens veilederutdanning. Organiseringen av gruppene og utdanning av nye veiledere drives av Legeforeningens veilederkoordinatorer, som selv er fastleger og veiledere.

– Vi prøver å engasjere entusiastiske leger som er glad i faget og kan formidle det videre, sier Bente Aschim som er en av fire veilederkoordinatorer og den med lengst fartstid.

Gruppeveiledningen er obligatorisk i spesialistutdanningen i allmenntid og ble innført da utdanningen startet i 1985. Nylig utkom en rapport som både gir en historisk oversikt og en konkret beskrivelse av selve utdanningen.

Lærer å lede og veilede

Til selve veilederutdanningen tas det annet hvert år opp et kull på 20–30 deltakere. Disse følger hverandre gjennom tre fire-dagers kurssamlinger. Hver deltaker får tildeelt en gruppe allerede etter første samling, og når de så møtes igjen etter ni måneder har de fått noen erfaringer som de tar med seg videre inn i kurset.

Aschim forteller at de nå har et veilederkorps på mellom 150 til 200 aktive veiledere i alle de tre fagene utenfor institusjon. Veile-

derkursene i allmenntid koordineres og drives av Bente Aschim, Sverre Lundevall, Kristin Prestegaard og Peter Prydz som selv er allmennleger og veiledere. Aschim har vært med siden 1995.

«Målet er et veilederkorps, et entusiastisk fellesskap som løfter i flokk»

Bente Aschim

Hovedtyngden av utdanningen skjer i allmenntid, men det er også veilederutdanning for samfunns- og arbeidsmedisinere. Astrid Rutherford er koordinator for førstnevnte. Tor Erik Danielsen er nylig tilsett som koordinator for arbeidsmedisin.

– Det er på mange måter en god utdanning, fordi veilederne lærer noe de også kan bruke i andre sammenhenger, sier Aschim. Vi begynner med grunnleggende pedagogikk, men jobber også i stor grad med ferdighetstrening på kurssamlingene, forteller hun.

Spørre og lytte

For at denne delen av spesialistutdanningen skal fungere er det behov for veiledernes faglige engasjement og kollegiale velvilje, i tråd med det beste fra legenes laugstradisjon.

– Det er mange likheter mellom det å veilede en gruppe, det å få kandidaten til å snakke og tenke selv og det å få pasienten til å fortelle. Vi trener kursdeltakerne til ikke å komme med bastante meninger, men heller til å spørre og til å lytte. Vi tror det er en ferdighet vi trenger mer og mer. Vi leter ikke etter løsninger med en gang, men prøver å utforske problemet.

– Å drive en veiledningsgruppe krever forberedelser, planlegging og omtanke for den enkelte gruppedeltaker. Da kreves det engasjerte leger. De skal i utgangspunktet gjennomføre den gruppen de har fått tildelt, men vi oppfordrer dem til å påta seg nye grupper etter hvert som behovet melder seg i deres område. Personlige bånd er viktig for å drive gruppene, og de fleste som utdannes som veiledere ser også dette som en del av sin faglige identitet.

– De fleste synes både det er gøy og inspirerende og fortsetter gjerne både med én og to grupper, sier Aschim.

Per i dag er det 85 veiledningsgrupper over hele landet med i gjennomsnitt åtte spesialistkandidater i hver gruppe. Gruppene

GLEDER SEG TIL NESTE GRUPPE: Kari Thori Kogstad er optimistisk på fagets vegne. Foto: Privat

har som regel heldags møter en gang i måneden, tjue ganger i løpet av to år. Møtene starter vanligvis med en fyldig «åpen post». Deretter er det to bolker med forberedte innlegg og kasuistikker der kliniske eller mer generelle allmenntedisinske temaer belyses og diskuteres.

– Det er kandidatene selv som i stor grad gjør forberedelsene når veiledningsgruppene møtes. Det vi forsøker å lære veilederne er hvordan de skal lede en gruppe og hvordan de skal veilede, sier Aschim.

Optimistisk på fagets vegne

Kari Thori Kogstad, fastlege ved Gjerdrum legesenter, er nå i ferd med å avrunde sin første gruppe etter snart to år.

– Det har vært veldig givende og jeg gleder meg allerede til neste gruppe.

– Mysteriet ligger for meg i møtet med individet, enten det er en pasient, en kollega – eller et annet menneske. Litt mindre pompøst kan jeg si jeg interesserer meg for kommunikasjon og undervisning og tenkte dette kunne være noe for meg. Da jeg ble spurt av en av veilederkoordinatorene om selv å bli veileder var det litt smigrende, sier hun.

– Først var det vanskeligere enn jeg hadde trodd, og jeg kavet litt med hvor mye jeg skulle styre og i hvilken grad gruppa skulle styre seg sjøl. Dette synes jeg vi fikk en

balanse i etter hvert. Så må jeg virkelig si jeg er optimistisk med tanke på de som følger etter meg i fastlegelivet. Det er flotte unge kolleger som kan mye og gjør veldig mye bra for pasientene sine – og som har et oppriktig ønske om å gjøre en forskjell for folk.

– Utdanningen har vært utviklende! Som utdanningskandidater er vi blitt utfordret både i og utenfor det komfortable. Vi er blitt engasjert mer enn undervist, spurt mer enn vi er gitt svar. Måten utdanningen drives på har gitt meg mange ideer i forhold til veiledningsgruppa mi – men også i forhold til pasienter og kolleger, og ikke minst i forhold til funksjonen min som daglig leder ved et ganske stort legesenter med åtte leger og seks ansatte.

Deler erfaringer på godt og vondt

Christian Barstad fastlege ved Solgården legesenter på Kolbotn, har også gjennomgått veilederutdanningen.

– Det har vært veldig spennende og lærerikt, sier han og legger til at han er veldig positiv til formen, med tre kurs fordelt over to år med engasjerende kursdager og store bidrag fra kursdeltakerne. I tillegg har det vært svært sosialt på flotte lokalisasjoner på Dovre, Gålå og Kleivstua.

Det å møte og samtale med andre veiledere har gitt trygghet i hvordan man leder gruppen, og man kan dele erfaringer på godt og vondt fra egne og andres veiledningsgrupper. Kommunikasjonstrening og bevisstgjøring i utdanningen har vært nyttig også i egen praksis i møte med pasientene.

Ønske om å møte og veilede yngre kolleger, var noe av bakgrunnen for at Barstad valgte å ta utdanningen.

Nylig kom han sammen med en kollega hjem fra en avsluttende hyttetur med den første veiledningsgruppen, en dobbeltgruppe som de to har ledet sammen.

Etter å ha fulgt hverandre gjennom to år var det vemodig både for deltakere og veiledere å si farvel til gruppen.

– Det har vært utfordrende og spennende, og vi som veiledere har gledet oss til møtene. Spesielt åpen runde, hvor alle kan ta opp problemer, utfordringer, gleder eller sorger i sitt virke som lege, har vært svært givende.

– For oss veiledere har det vært viktig å sikre at deltakerne ble trygge på hverandre. Å kunne dele erfaringer, pasientkasus og vanskelige problemstillinger med kolleger som man er trygge på og fortrolige med var noe deltakerne også var opptatt av ved evalueringen, forteller Barstad.

SPENNENDE OG LÆRERIKT: Det har vært fint å kunne dele erfaringer med kolleger, mener Christian Barstad. Foto: Privat

Lærer stadig noe nytt

Bente Aschim sier at noe av det lureste hun har gjort er å engasjere seg i dette arbeidet.

– Gjennom veiledningsgruppene holder jeg liv i faget, lærer stadig noe nytt og skaper nye relasjoner. Som allmennleger er vi vant til å være resultatorienterte, til å være raske og effektive, og komme til et resultat. Det man må lære seg når man skal drive med veiledning er at man skal være mer opptatt av prosessen, få dem til å tenke selv og ikke være så opptatt av detaljer. Tanken bak er at det man finner ut selv gir mer effektiv læring.

Aschim oppfordrer flere til å bli veiledere.

– Å delta på slike kurs og få kontakt med kolleger er en veldig berikelse i det å være allmennlege. De færreste har ikke godt av å jobbe fem dager i uken med bare kliniske konsultasjoner, understreker hun.

Rapporten om veilederutdanningen er tilgjengelig på legeforeningen.no/Emner/Spesialiteter/Allmenntedisin/ under veiledningsgrupper og smågrupper.

Lise B. Johannessen

lise.berit.johannessen@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling